

U IME ALLAHA MILOSRDNOGA MILOSTIVOGA

KNJIGA UVJETA

(USLOVA, POGODBI, tj. o uvjetima koji su ispravni, zdravi, punovažni, i o onima koji nisu takvi i koji se ne mogu, odnosno koje ne vrijedi postavljati i uslovljavati)

GLAVA

(onoga) što se dozvalja (dozvoljava) od uvjeta u Islamu, i sudovima (tj. sudskim presudama) i (u) davanju prisege (nekome).

PRIČAO NAM JE Jahja, sin Bukejra, pričao nam je Lejs od Ukajla, od Ibnu Šihaba, rekao je: izvijestio me Urvete, sin Zubejra, da je on čuo Mervana i Misvera, sina Mahremeta, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, (da) njih dva izvještavaju od drugova poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je (svaki od njih dvojice):

Pošto je napisao (ili: potpisao) Suhejl, sin Amra, tada (tj. u Hudejbiji na dan potpisivanja ugovora o miru), bilo je u (onome) što je sebi uslovio Suhejl, sin Amra, na Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, (i ovo:) da ono neće doći tebi od nas (ni) jedan (čovjek, iako je bio na tvojoj vjeri), a (da ćeš ti drukčije učiniti) osim (tako da) ćeš vratiti njega k nama i pustićeš između nas i između njega (da se mi bez tvoga miješanja obračunamo).

Pa su to mrzili vjernici i rasrdili su se od njega (tj. zbog toga). A nije htio Suhejl (ništa drugo) osim to. Pa se potpisao (tj. pristao je) njemu Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, na to. Pa je vratio tada Ebu Džendela k njegovom ocu Suhejlu, sinu Amra. I nije došao njemu (ni) jedan (čovjek) od ljudi (a da je drukčije učinio) osim (tako da) je vratio njega u tom vremenu iako je bio musliman. A došle su vjernice seleći (emigrirajući iz Meke u Medinu i one). I bila je Ummu Kulsuma, kći Ukbeta sina Ebu Muajtova, od (onih koje) su izašle k poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, tada, a ona je mlada (djevojčica koja se tek protekla - dakle bila je tada mlada). Pa je došla njezina porodica (da) pitaju (tj. da traži, tražeći od) Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, da vrati nju k njima, pa nije vratio nju k njima zbog (toga) što je spustio Allah o njima (tj. u vezi njih - žena) "... kada dođu vama vjernice seleći (one), pa ispitajte njih; Allah je znaniji o njihovom vjerovanju; ...", do Njegovoga govora "... a niti su oni (nevjernici) dozvoljeni za njih (za vjernice)....". Rekao je Urvete: Pa izvijestila je mene Aiša da poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, ispitivaše njih (žene) sa ovoga ajeta (tj. zbog ovoga ajeta):

"O (vi) koji vjerujete kada dođu vama vjernice seleći (one), pa ispitajte njih, ...", do "... opraštač, milostiv."

Rekao je Urvete: rekla je Aiša: Pa ko je priznao (tj. ko prizna) sa ovim uvjetom od njih, rekao bi njoj poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio: "Već sam se prisegnuo tebi (tj. Već sam primio prisegu tebi)." Govorom (što) govori njoj s njim (s tim govorom bio je primao, primao bi prisege od ženske osobe Muhamed a.s. - kaže Aiša r.a.). Tako mi Allaha (kaže dalje Aiša r.a.) nije dotakla njegova ruka ruku (nijedne) žene (ženske osobe koja mu nije supruga) nikada u davanju prisege (odnosno u primanju prisege od njih). I nije se prisegnuo njima (tj. I nije primao prisege od njih - od žena drukčije) osim sa njegovim (sa svojim) govorom.

(Ovo Aiša r.a. objašnjava zbog toga što se Muhamed a.s. uzimao za ruku, rukovao se, sa muškom osobom kada bi mu muška osoba davala prisegu da iskreno prihvata vjeru Islam i da daje prisegu na vjernost Muhamedu a.s. kao Allahovom poslaniku.)

PRIČAO NAM JE Ebu Nuajm, pričao nam je Sufjan od Zijada, sina Ilakata, rekao je: čuo sam Džerira, bio zadovoljan Allah od njega, (da) govori:

Prisegnuo sam se poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa je sebi uvjetovao (tj. pa je postavio uvjet, uslov) na mene i iskrenost za svakoga muslimana (iskren i srdačan odnos prema svakom muslimanu).

PRIČAO NAM JE Museded, pričao nam je Jahja od Ismaila, rekao je: pričao mi je Kajs, sin Ebu Hazima, od Džerira, sina Abdullaha, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Prisegnuo sam se poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, na uspostavljanje molitve, i davanje obavezne milostinje, i iskrenost (ili: iskreno savjetovanje i odnošenje) za svakoga muslimana.

GLAVA:

Kada je prodao palme (koje) su se već oprašile (tj. oplodile, dale se oploditi).

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, izvijestio nas je Malik od Nafi'a, od Abdullaha, sina Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Ko proda palme (koje) su se već oprašile (oplodile), pa njihov plod je za prodavača (tj. pripada prodavaocu), osim da sebi uvjetuje kupac (da njemu pripadne i plod od te godine)."

GLAVA

uvjeta u prodaji.

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Meslemeta, pričao nam je Lejs od Ibnu Šihaba, od Urveta da je Aiša izvijestila njega da je Berira došla Aiši (da) traži pomoć (od) nje (tj. tražeći pomoć od nje) u (vezi) njezinoga pismenoga ugovora (tj. u vezi svoga pismenog ugovora kojim se obavezala da će platiti svojim vlasnicima određenu sumu kako bi se na taj način oslobodila ropstva), a nije bila platila od svoga pismenog ugovora (tj. od sume predviđene pismenim ugovorom nijednu) stvar. Rekla je njoj Aiša:

"Vrati se k tvojoj (k svojoj) porodici (tj. k svojim vlasnicima), pa ako oni vole da platim od tebe (tj. za tebe) tvoj pismeni ugovor, a (da) bude tvoje zaštitništvo (pokroviteljstvo) meni (pripalo, da bude moje), učiniću (tj. platiću ja za te cijelu sumu predviđenu tvojim pismenim ugovorom)." Pa je to spomenula Berira k svojoj porodici, pa nisu htjeli, i rekli su: "Ako hoće da (ona) sebi računa na tebe (tj. za tebe da će dobiti Božiju nagradu), pa neka učini (ona, tj. neka nam plati ugovorenu svotu), a (da) bude nama tvoje zaštitništvo." Pa je spomenula to poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao njoj: "Kupi, pa oslobodi, pa zaštitništvo je samo za (onoga) ko je oslobodio (tj. jer zaštitništvo pripada oslobodiocu)."

GLAVA:

Kada je sebi uvjetovao (uslovio) prodavač leđa jahalice do imenovanoga (tj. određenoga) mjesta, dozvoljeno je.

PRIČAO NAM JE Ebu Nuajm, pričao nam je Zekerija, rekao je: čuo sam Amira (da) govori: pričao mi je Džabir da on putovaše na (jednom) svome devcu (koji) se već (bio) umorio (sustao). Pa je prošao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, pa je udario njega, pa je blagoslovio njega (doslovno: pa je molio za njega), pa je putovao (tj. pa je počeo devac da ide, da hodi) sa idenjem (sa takvim hodom da) nije (bio takav da) putuje (ide nikada) slično njemu (slično tom hodu). Zatim je rekao:

"Prodaj mi ga za ukiju (novaca)."

("Ukija" je jedna stara mjera za novac, jer se i novac nekada vagao i na vagu, osim što se je i brojao, a mjerio se je zbog toga što je sav novac tada bio metalni, jer nije bilo papirnatog novca.)

Rekao sam: "Ne." Zatim je rekao: "Prodaj mi ga za ukiju." Pa sam prodao njega. Pa sam izuzeo njegovo nošenje (tj. stavio sam kao uslov da me devac donese, da ga jašem, jašim dok ne dođem) k svojoj porodici. Pa pošto smo stigli, došao sam mu sa devcem (tj. doveo sam mu ga), i dao mi je njegovu cijenu, zatim sam otišao. Pa je poslao na mome tragu (dok sam još bio, tj. poslao je po mene, a ja još nisam bio stigao do svoga stana). Rekao je:

"Nisam bio (to učinio) zbog (toga da) uzmem tvoga devca, pa uzmi toga tvoga (svoga) devca, pa on je tvoja imovina."

A rekao je Šubete od Mugireta, od Amira, od Džabira: Pozajmio je (dao je unaruč, na posluživanje) meni poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, njegova leđa (leđa devca) do Medine. A rekao je Ishak od Džerira, od Mugireta: Pa sam prodao njega na (taj uslov) da je meni kičmene pršljanove njegovih leđa da doprem Medini. A rekao je Ata' i (drugi) osim njega: "I tebi su njegova leđa do Medine." A rekao je Muhamed, sin Munkedira, od Džabira: Uvjetovao (uslovio) je njegova leđa do Medine. A rekao je Zejd, sin Eslema, od Džabira: "I tebi su njegova leđa dok se vratiš." A rekao je Ebuzubejr od Džabira: "Pozajmljujemo ti (tj. Dajemo ti unaruč, na poslugu) njegova leđa do Medine." A rekao je Aameš od Salima, od Džabira: "Dopri se na njemu k tvojoj (svojoj) porodici." Rekao je Ebu Abdullah: Uslovljavanje sebi je mnogobrojnije i zdravije (tj. vjerodostojnije) kod mene.

(Hoće da kaže Buharija ovo: Mnoga pričanja o prodaji devca od strane Džabira Muhamedu a.s. nisu istovjetna iako sva potječu od Džabira, odnosno sva se pripisuju njemu. Po jednim od tih pričanja sami Džabir je postavio uslov prilikom prodaje da može do Medine da jaši, jaše na devcu, a po drugim od tih pričanja Džabir nije postavio toga uslova nego je njemu Muhamed a.s. sam od sebe dao devca da ga jaši, jaše do Medine i poslije prodaje, odnosno kupovine. Buharija je mišljenja da je Džabir r.a. postavio uslov, jer su mnogobrojnija ona pričanja koja to ističu i ta su pričanja vjerodostojnija.)

A rekao je Ubejdulah i Ibnu Ishak od Vehba, od Džabira: Kupio je sebi njega Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, za (jednu) ukiju. A slijedio je njega (Vehba) Zejd, sin Eslema, od Džabira. A rekao je Ibnu Džurejdž od Ata'-a i (drugih) osim njega, od Džabira: "Uzeo sam ga za četiri zlatnika (tj. rekao je Muhamed a.s.: "Uzeh, kupih ga - devca - za četiri

zlatnika." A ovo (treba da) bude ukija na račun (tj. kada se obračunava vrijednost jednoga zlatnika sa (ili: za) deset srebrenjaka.

(To je opet Buharijino objašnjenje.)

A nije razjasnio cijene (devcu) Mugirete od Šabije, od Džabira. I Ibnulmunkedir i Ebuzzubejr (nisu jasno o cijeni ništa pričali pričajući) od Džabira. A rekao je Aameš od Salima, od Džabira: Ukija zlata (je bila cijena). A rekao je Ebu Ishak od Salima, od Džabira: Za dvije stotine srebrenjaka (prodao sam ga). A rekao je Davud, sin Kajsa, od Ubejdulaha, sina Miksema, od Džabira: Kupio je njega u putu Tebuka (na putu u Tebuk). Mislim ga (da) je rekao: za četiri ukije. A rekao je Ebu Nadrete od Džabira: Kupio je njega (u svim ovim slučajevima misli se na to da je Muhamed a.s. kupio devca Džabirovoga) za dvadeset zlatnika. A govor (mišljenje) Ša'bije za ukiju (tj. za jednu ukiju da je devac kupljen - to) je najmnogobrojniji (tj. najviše ih to smatra kao ispravno). "Uvjetovanje sebi je mnogobrojnije i zdravije (tj. vjerodostojnije) kod mene." Rekao je njega (tj. Rekao je ovo zadnje, ove dvije zadnje rečenice) Ebu Abdullah (tj. Buharija).

GLAVA

uvjeta u međusobnom poslovanju (saobraćanju, radu, u međusobnim odnosima).

PRIČAO NAM JE Ebuljeman, izvijestio nas je Šuajb, pričao nam je Ebuzinad od Aaredža, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je: Rekli su Pomagači Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio:

"Podijeli između nas i između naše braće (Muhadžira) palme." Rekao je: "Ne." Pa su rekli Pomagači (Muhadžirima): "Bićete dostatni nama (za) trud (oko uređenja i branja palmi i natapanja zemljišta gdje su palme), a (mi) ćemo udružiti vas u plodu." Rekli su: "Čuli smo i pokorili smo se (tj. Čujemo i pokoravamo se tome)."

PRIČAO NAM JE Musa, sin Ismaila, pričao nam je Džuvejrijete, sin Esme, od Nafi'a, od Abdullaha (Umerova), bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Dao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, Hajber Židovima da rade (obrađuju) njega i siju njega, a njima je polovina (onoga) što izlazi iz njega (tj. polovina prihoda).

(Hajber je ženskoga roda.)

GLAVA

uvjeta u vjenčanom daru kod uzla braka (tj. kod sklapanja braka).

A rekao je Umer: Zaista odresci (tj. dijelovi) prava su kod uvjeta, i tebi je (ono) što si uvjetovao. (Ili: Zaista mjesta gdje se prava odsijecaju, odudaraju od neispravnosti su kod uvjeta, i ti imaš ono što si uslovio - to ti pripada.) A rekao je Misver: čuo sam Vjerovijesnika,

pomilovao ga Allah i spasio, (da) je spomenuo (jednoga) rođaka svoga (po ženidbenoj liniji), pa se pohvalio na njega u njegovom (ili: u svom) međusobnom srodstvu (po ženidbenoj liniji), pa je lijepo učinio (tu pohvalu). Rekao je: Pričao mi je, i istinit je bio meni, i obećao je meni, pa je ispunio (u cijelosti) meni.

PRIČAO NAM JE Abdullah, sin Jusufa, pričao nam je Lejs, rekao je: pričao mi je Jezid, sin Ebu Habiba, od Ebulhajra, od Ukbeta, sina Amira, rekao je: rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Najpreči (uslov, uvjet od) uvjeta (što treba) da ispunite njega je (onaj) što tražite dozvoljenost s njim (za) pukotine (ženskih polnih udova, organa)."

GLAVA

uvjeta u napoličarstvu.

PRIČAO NAM JE Malik, sin Ismaila, pričao nam je Ibnu Ujejneta, pričao nam je Jahja, sin Seida, rekao je: čuo sam Hanzaleta Zurekiju, rekao je: čuo sam Rafi'a, sina Hadidža, bio zadovoljan Allah od njega, (da) govori:

Bili smo najmnogobrojniji (od svih) Pomagača njivom, pa iznajmljivamo zemlju (na ovaj način: jednu određenu parcelu bi odredili za vlasnika, a drugu za onoga ko uzima u najam sebi od vlasnika). Pa ponekad izvede (plod, rod) ova (parcela), a ne izvede ta. Pa se to nama zabranilo (spriječeni smo od toga), a nije se nama zabranilo srebro (tj. da dajemo u najam, pod zakup zemlju za srebro, za novac).

GLAVA

(onoga) što nije dozvoljeno od uvjeta u braku.

PRIČAO NAM JE Museded, pričao nam je Jezid, sin Zurej'a, pričao nam je Mamer od Zuhrije, od Seida, od Ebu Hurejreta, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je:

"Neće prodavati (nijedan) prisutan za Beduina (Beduinovu robu), i ne povećavajte međusobno cijene (robi na taj način što ćete davati za neku robu visoku cijenu, ali ne s namjerom da je kupite nego da drugoga prevarite da je skupo plati; to je nedžš, i tenadžuš), i neka ne povećava nipošto nad prodaju svoga brata, i neka ne prosi (ruku žene) nipošto nad njegovu prošnju, i neka ne pita (ne traži neudata) žena razvod (braka) svoje sestre zbog (toga da) bi tražila da nagne (ili: izvrne sebi) njezinu posudu."

GLAVA

uvjeta koji su (takvi da) se ne dozvaljaju (nisu dopušteni) u kaznama (prilikom kazni).

PRIČAO NAM JE Kutejbete, sin Seida, pričao nam je Lejs od Ibnu Šihaba, od Ubejdulaha, sina Abdullaha sina Utbeta sina Mesuda, od Ebu Hurejreta i Zejda, sina Halida, Džuhenije, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, da su zaista njih dva rekla:

Zaista (jedan) čovjek od Beduina došao je poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa je rekao:

"O poslaniče Allaha! Zaklinjem te Allahom (da ne postupaš drukčije) osim (tako da) sudiš meni sa knjigom Allaha." Pa je rekao drugi parničar, a on je razumljivi od njega: "Da, pa sudi među nama sa knjigom Allaha, i dozvoli meni." Pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio: "Reci." Rekao je: "Zaista moj sin je bio najamnik na (radu) ovoga, pa je bludničio sa njegovom ženom. I zaista ja sam se izvijestio (izviješten sam) da je na moga sina kamenovanje (kazna). Pa sam otkupio njega za stotinu ovaca i (jednu) robinju. Pa sam pitao učene (ljude), pa su izvijestili mene da (ono) što na moga sina (pada) je bičevanje stotinu (udaraca) i progonstvo (izgnanstvo) godinu (dana), a da na ženu ovoga je kamenovanje." Pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Tako mi (onoga) koji (je taj što) je moja duša u Njegovoj ruci zaista ću suditi svakako među vama dvojicom sa knjigom Allaha. Robinja i ovce su vraćanje na tebe (tj. imaju se vratiti tebi), a na tvoga sina je bičevanje stotine i progonstvo godine. Porani (tj. Pođi sutra rano), o Unejse, k ženi ovoga, pa ako prizna, pa kamenuj je." Rekao je: Pa je poranio na nju, pa je priznala. Pa je zapovjedio poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa se je kamenovala.

GLAVA

(onoga) što je dozvoljeno od uslova potpisanoga (roba) kada se zadovoljio sa prodajom na (uvjet, sa uvjetom) da se oslobodi (da će se osloboditi).

PRIČAO NAM JE Halad, sin Jahja-a, pričao nam je Abdulvahid, sin Ejmena, Mekija od svoga oca, rekao je: Unišao sam na Aišu (Aiši), bio zadovoljan Allah od nje. Rekla je:

Unišla je na mene (tj. meni) Berira, a ona je potpisana (tj. sklopila je pismeni ugovor za svoje oslobađanje) pa je rekla: "O majko vjernika, kupi me, pa (tj. jer) zaista moja porodica prodaje me, pa oslobodi me." Rekla je: "Da." Rekla je: "Zaista moja porodica (moji staratelji) neće prodati mene do (da) sebi uslove moje pokroviteljstvo (zaštitništvo)." Rekla je: "Nema potrebe meni u tebi." Pa je čuo to Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, ili je doprlo njemu, pa je rekao:

"Šta (tj. Kakvo) je stanje Berire (tj. Šta je sa Berirom)?" Pa je rekao: "Kupi je, pa oslobodi nju (pa je oslobodi), a neka oni sebi uvjetuju (uslovljavaju) šta hoće." Rekla je: Pa sam kupila nju, pa sam oslobodila nju, a uslovila je njezina porodica njezino pokroviteljstvo. Pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Pokroviteljstvo (Zaštitništvo) je za (onoga, tj. pripada onome) ko je oslobodio iako su sebi usloveli stotinu uslova."

GLAVA

uvjeta (uslova) u razvjenčanju (rastavi braka).

A rekli su Ibnulmusejeb, i Hasen i Ata': Ako se pokazao (na početku) sa razvodom (tj. sa izrazom "razvod, razvedena"), ili je odgodio (taj izraz iza uslova), pa on je preči za svoj uslov (uvjet).

(To jest: jednako je ili prvo izrekli riječ "razvod, razvedena", pa onda uslov, ili prvo izrekli uslov, pa onda riječ "razvod, razvedena". Naprimjer jednako je ako reknemo ženi svojoj: "Razvedena si ako uniđeš u kuću!", ili ako reknemo: "Ako uniđeš u kuću, razvedena si." Šurejh i Ibrahim Nah'ija kažu da prvi izraz povlači za sobom razvod braka, a drugi ne. Većina drugih pravnikā ne slaže se s njima dvojicom.)

PRIČAO NAM JE Muhamed, sin Arareta, pričao nam je Šubete od Adijja, sina Sabita, od Ebu Hazima, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, rekao je:

Zabranio je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, sretanje (dočekivanje karavana prije grada radi kupovanja robe prije nego saznaju cijenu robe koja se kreće u gradu), i (zabranio je) da kupuje Izbjeglica za Beduina (Beduinu), i da sebi uslovljava žena razvod svoje sestre, i da traži sebi čovjek (neku robu) nad traženje svoga brata (kao kad bi rekao: platiću ti ja više, veću cijenu za tu robu nego taj što se je već s tobom sporazumio za tu i tu cijenu); i zabranio je nedžš (davati za robu visoku cijenu, ali ne s namjerom da je kupiš nego da drugoga navučeš i prevariš), i (zabranio je) zastavljanje (mlijeka u vimenu više vremena pred prodaju da bi prevario drugoga, jer kada se krava ne pomuze više vremena, vime joj bude veće, pa se čini da je ona dobra na mlijeku).

Slijedio je njega (Muhameda Araretovoga) Muaz i Abdussamed od Šubeta. A rekao je Gunder i Abdurrahman: Zabranilo se (umjesto: Zabranio je). A rekao je Adem: Zabranilo se nama. A rekao je Nadr i Hadžadž, sin Minhala: Zabranio je.

GLAVA

uvjeta sa ljudima sa govorom (bez svjedoka i pisanja).

PRIČAO NAM JE Ibrahim, sin Musa-a, izvijestio nas je Hišam da je Ibnu Džurejdž izvijestio njega, rekao je: izvijestio je mene Ja'la, sin Muslima, i Amr, sin Dinara, od Seida, sina Džubejra, povećava (tj. povećavajući) jedan (od) njih dva na svoga druga, i (jedan drugi) osim njih dvojice, već sam čuo njega (to kaže Ibnu Džurejdž da je čuo toga drugoga da) priča njega (sljedeći hadis) od Seida, sina Džubejra, rekao je:

Zaista mi smo (bili jednom prilikom) kod Ibnu Abbasa, rekao je: pričao je meni Ubejj, sin Kaba, rekao je: rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Musa je poslanik Allaha." Pa je spomenuo hadis (o Musa-u i Hadiru). Rekao je (Hadir): "Zar nisam rekao zaista ti nećeš moći sa mnom (imati) strpljenje." Bila je prva (primjedba) zaboravom, a srednja uslovom, a treća namjerom. Rekao je: "Ne kazni za (ono) što sam zaboravio, i ne optereti me od moje stvari poteškoćom." Sreli su njih dva dječaka, pa je ubio njega. Pa su otišla njih dva. Pa su njih dva našla zid (koji) hoće da se obori (skrha), pa je uspravio njega. Pročitao je Ibnu Abbas: .... pred njima vladar.... (mjesto: iza njih vladar). (Većina ovih rečenica su tekst iz Kur'ana, pa ih je trebalo staviti u navodnike, jer samo u navodnike stavljam tekst Kur'ana. Ovdje nisu stavite u navodnike, jer u originalu nije spomenuto da je tekst iz Kur'ana. Nije rečeno govor Allaha, ili Njegov govor, uzvišen je. -- Jedna napomena porodice prevodioca ove Buharije: Osim Kur'anskog teksta, porodica

prevodioca je stavljala pod navodnike i hadise. To se može i primjetiti kad se čita ovaj prevod.)

GLAVA

uvjeta u pokroviteljstvu (u zaštitništvu).

PRIČAO NAM JE Ismail, pričao nam je Malik od Hišama, sina Urveta, od njegovoga oca, od Aiše, rekla je:

Došla je meni Berira, pa je rekla: "Dopisala sam se (tj. Napravila sam pismeni ugovor sa) svojom porodicom (svojim starateljima) na devet ukija, u svakoj godini ukiju, pa pomози me." Pa je rekla: "Ako vole da izbrojim nju (tu cijenu svu odmah) njima, a (da) bude tvoje pokroviteljstvo meni, učiniću (to)." Pa je otišla Berira k svojoj porodici, pa je rekla njima, pa oni nisu htjeli na nju (na tu pogodbu, tj. na taj uslov da pristanu). Pa je došla od njih (doslovno: od kod njih), a poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, je sjedač (tj. a on je sjedio) pa je rekla: "Zaista ja sam ti to već izložila na njih (tj. njima), pa oni nisu htjeli (tj. pa oni neće drukčije) osim da bude pokroviteljstvo za njih (njima)." Pa je čuo Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, pa je izvijestila Aiša Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio. Pa je rekao:

"Uzmi nju, i uvjetuj sebi za njih (tj. i uvjetuj njima) pokroviteljstvo, pa (tj. jer) pokroviteljstvo je samo za (onoga) ko je oslobodio." Pa je učinila Aiša. Zatim je ustao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, u (među) ljudima, pa je zahvalio Allahu i pohvalio na Njega (tj. i dostojno Mu se zahvaljivao), zatim je rekao: "Šta je umu (nekih) ljudi (da) sebi uslovljavaju uslove (takve koji) nisu u knjizi Allaha! Što je (god) bilo od (kakva god) uslova (koji) nije u knjizi Allaha, pa ono (pa to) je neispravno (ništavno), i ako je bilo (pa makar bilo) stotinu uslova. Suđenje (Presuda) Allaha je preča (da se izvrši), i uslov Allaha je čvršći, i pokroviteljstvo je samo za (onoga) ko je oslobodio."

GLAVA:

Kada je sebi uslovio u napoličarstvu (ovakav uslov): "Kada htjednem, izvešću te (izvesti ću te, tj. kada mi bude volja, odstraniću te sa svoje zemlje - neću ti je više davati u napoličarstvo).

PRIČAO NAM JE Ebu Ahmed, pričao nam je Muhamed, sin Jahja-a, Ebu Gassan Kinanija, izvijestio nas je Malik od Nafi'a, od Ibnu Umera, rekao je:

Pošto su iščali (pokrenuli podlaktice u ruku i gležnje u nogu Židovi) stanovnici Hajbera Abdullahu, sinu Umera, ustao je Umer govornikom (tj. ustao je kao govornik, propovjednik) pa je rekao: "Zaista poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, bio je postupio (postupao bi) sa Židovima Hajbera (tako da ih je ostavio) na njihovim imanjima, i rekao je:

"Ustaljujemo vas dokle bude ustaljivao vas Allah. A zaista Abdullah, sin Umera, izašao je (bio) k svome imanju tamo, pa se učinilo nasilje nad njim iz noći (naletilo se, skočilo se na njega iz noći, iz mraka), pa su se iščale (iskrivile, tj. oštetile) njegove dvije ruke i njegove dvije noge. A nije za nas (tj. mi nemamo) tamo neprijatelja (nikakvog drugog) osim njih. Oni su naš neprijatelj (naši neprijatelji) i naša sumnja. I već sam vidio njihovo izgnanstvo (evakuaciju, tj. mislim da ih protjeram, smatram da ih treba protjerati)." Pa pošto

se složio Umer na to, došao je njemu jedan (čovjek od židovskih poglavica) Ebulhakikovića, pa je rekao: "O zapovjedniče vjernika, zar (da ti) izvedeš (protjeraš) nas, a već je ustalio (tj. ustanovio, ostavio ovdje) nas Muhamed, i postupio je s nama (tako da smo ostali) na imanjinima i uslovio je to za nas (nama)." Pa je rekao Umer: "Zar misliš da sam ja zaboravio govor poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio: "Kako je s tobom (tj. Kako će raspoloženje biti s tobom, u tebe onda) kada se izvedeš iz Hajbera, trči s tobom tvoja (izdržljiva, mlada) deva noć poslije noći (iz noći u noć)." Pa je rekao: "Bila je ova (njegova riječ jedna mala) šala (šalica) od Ebul-Kasima." Rekao je: "Slagao si, o neprijatelje Allaha!" Pa je protjerao njih Umer i dao je njima vrijednost (onoga) što je bilo za njih (što su imali oni) od ploda, imovinu, i deve, i (razne vrste) roba (koje su se sastojale) od samara, i užeta i (drugoga) osim toga. Predao je njega (ovaj hadis, tj. pričao ga je) Hammad, sin Selemeta, od Ubejdulaha, mislim ga, od Nafi'a, od Ibnu Umera, od Umera, od Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, skratio je njega (Hammad).

GLAVA

uslova u borbi (u svetom ratu), i izmirenju (i zaključenju mira) sa stanovnicima rata (tj. sa neprijateljem) i pisanja uslova.

PRIČAO MI JE Abdullah, sin Muhameda, pričao je nama Abdurezak, izvijestio nas je Mamer, rekao je: izvijestio me Zuhrija, rekao je: izvijestio me Urvete, sin Zubejra, od Misvera, sina Mahremeta, i Mervana, potvrđuje svaki pojedini od njih dvojice pričanje svoga druga, rekla su njih dva:

Izašao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (u) vrijeme Hudejbije, čak su bili u nekom (dijelu) puta, rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Zaista Halid, sin Velida, je u Gamimu (to je mjesto blizu Meke) u konjaništvu za Kurejševiče (kao) prethodnica (tj. Halid se nalazi u Gamimu kao prethodnica Kurejševičke konjice), pa uzmite (stranom) desnom (da putujete da bi izbjegli sudar)." Pa tako mi Allaha nije osjetio za njih Halid do (časa) kada su oni (opazili) za crni prah vojske (Muhameda a.s. koja je udarila kuda se nije nadala konjica Kurejševića sa Halidom na čelu). Pa je otišao (Halid) podbada (tj. podbadajući konja da kao) opominjač za Kurejševiče (stigne do njih što prije).

(Tada Halid još nije bio primio Islama, i nalazio se u službi nevjernika iz plemena Kurejš.)

I išao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio. Te kada je bio u brežuljku koji je (taj što) se pada na njih od njega, kleknula je sa njim njegova deva (kamila, tj. legla je na tle). Pa su rekli ljudi (tj. vikali su devi): "Hije, hije (tj. Ustani, ustani - ili: hajde, hajde)!" Pa je bila ustrajna (uporna u ležanju deva), pa su rekli: "Uzjogunila se (je) Kasva, uzjogunila se Kasva!" (To jest: Nije pokorna, ili: loše je čudi Kasva, a Kasva je ime deve Muhameda a.s.) Pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Nije se uzjogunila Kasva, i nije to njoj u čudi, ali je (tj. nego je) zadržao nju zadržavač slona (tj. Allah, koji je zadržao slona Ebrehetova da ne uniđe u Meku)." Zatim je rekao: "Tako mi (Onoga) koji je (taj što je) moja duša u Njegovoj ruci, neće pitati (tražiti od) mene (nikakvu) skicu (plan, tj. nikakvu stvar što) poštivaju u njoj svetinje Allaha (a da ću postupiti drukčije) osim (tako da) ću dati njima nju." Zatim je odbio nju (tj. viknuo na devu da ustane, da krene), pa je skočila. Rekao je: Pa je skrenuo od njih dok je (najzad) odsjeo u najkrajnjem (dijelu) Hudejbije na (jednom) dolu (rupi, udolici) malom vodom (tj. dolu koji je

u sebi imao malo vode), zahvataju pregrštima nju (vodu) ljudi zahvatanjem pregrštima (dlanovima). Pa nisu davali da ostane njemu (dolu) ljudi dok (čak) su iscrpali njega (ispraznili njega, dok ga nisu ispraznili, svu su mu vodu izgrabili). I potužilo se je k poslaniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (na) žeđ, pa je iščupao (jednu) strijelu iz svoga tobolca (što je u njemu držao strijele), zatim je zapovjedio njima da učinu (da stave oni) nju u njega. Pa tako mi Allaha neprestano je (bilo tako da) kipi (ključa, podiže se voda) njima za napajanje dok su se vratili od njega. Pa dok su oni tako (tu bili), kadli dođe Budejl, sin Verka'-a, Huzaija u nekolicini od svoga naroda (od svojih ljudi) iz Huza'ata (plemena), a bili su oni torbica iskrenog savjeta (srdačnosti, tj. čuvari tajni, povjerljiva lica) poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, od stanovnika Tihame (tj. između stanovnika Tihame), pa je rekao (Budejl): Zaista ja sam ostavio Ka'ba, sina Luejja, i Amira, sina Luejja, odsjeli su neodsjećenama voda Hudejbije (tj. kod voda Hudejbije koje se ne odsijecaju, ne prestaju, ne presušuju), i sa njima su skoro oteljene deve (uz, i) deve sa mladunčadima (starijim od petnaest dana - metafili - a metafili još znači i žene sa djecom, pa se može i ovako prevesti: a sa njima su skoro oteljene deve - i - žene sa djecom, a to znači da oni misle da tu ostanu dulje vrijeme s namjerom da vode borbu dugo vremena ako im bude trebalo). I oni su borci protiv tebe (tj. I oni će se boriti, ratovati protiv tebe) i odvratači tebe od Kuće (tj. od Ka'be). Pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Zaista mi nismo došli radi borbe (rata ni protiv) jednoga (čovjeka, tj. ni protiv koga), a ali (tj. nego) smo došli (kao) hodočasnici (obavljači umre - maloga hodočašća). I zaista Kurejševići (su u takvom stanju da) je već savladao (tj. oslabio) njih rat i oštetio je njih, pa ako hoće (oni), pružacu im (neko) vrijeme (mogućnost za mir, tj. sklopiću mir s njima za neko vrijeme), a (da) se ostave (oni po strani ne miješajući se) između mene i između ljudi (bezbožnih Arapa koje ja pozivam u Islam). Pa ako se pokažem (tj. ako pobijedim, ako uspijem), pa ako hoće da uniđu u (ono) što su unišili (ušli) u njega ljudi (tj. u Islam), učiniće. A ako ne (ili: in la, tj. A ako ne uspijem ja), pa odmoriće se (naći će mira, odmora - ili: biće mnogobrojni). A ako oni ne htjednu (da pristanu na ovo što im predlažem), pa tako mi (Onoga) koji je (Taj što) je moja duša u Njegovoj ruci zaista ja ću se boriti protiv njih svakako na (tj. za) ovu moju stvar do (da) se osami moja strana vrata (moj vrat, tj. dok mi je glava na ramenu). A zaista provešće svakako Allah svoju stvar."

Pa je rekao Budejl: "Priopći ću (Javiću) njima šta govoriš (šta veliš, šta si kazao)." Rekao je: Pa je otišao dok (tj. te) je došao Kurejševićima. Rekao je: "Zaista mi smo već došli vama od ovoga čovjeka i čuli smo ga (da) govori (jedan) govor, pa ako hoćete da izložimo njega na vas (vama), učinićemo (to)." Pa su rekli njihovi maloumnici (glupi, drski): "Nema potrebe nama da izvještavaš nas o njemu sa (ikakvom) stvari (o bilo čemu)." A rekao je vlasnik misli (razumni, pametni) od njih: "Daj, šta si čuo njega (da) govori?!" Rekao je: "Čuo sam ga (da) govori tako i tako (to i to)." Pa je pričao njima za (ono) što je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio. Pa je ustao Urvete, sin Mesuda, pa je rekao:

"O moj narode! Zar niste sa ocem (tj. Zar niste kao otac)?" Rekli su: "Da." Rekao je: "I zar niste sa djetetom (tj. kao dijete)?" Rekli su: "Da." Rekao je: "Pa da li sumnjate mene (u mene)?" Rekli su: "Ne." Rekao je: "Zar niste (takvi da) znate da sam ja podsticao (pokretao u boj u korist vas) stanovnike Ukaza? Pa pošto su suho gledali na mene (tj. pošto nisam kod njih našao ništa, nisam naišao na odziv, nisam uspio kod njih), došao sam vam sa svojom porodicom, i svojim djetetom i (sa onim) ko se pokoravao meni (tj. doveo sam sve njih vama)." Rekli su: "Da." Rekao je: "Pa zaista ovaj je već izložio (ili: ponudio) crtu (tj. plan) pravoga puta. Primite je, i pustite mene (da) dođem (tj. odem) njemu." Rekli su: "Dođi (Odi) mu." Pa je došao njemu (tj. došao je Urvete Muhamedu a.s.), pa je počeo (da) govori Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio. Pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i

spasio, (jednu) količinu (jedan dio) od svoga govora Budejlu (tj. rekao je Urvetu nešto slično kao i Budejlu). Pa je rekao Urvete kod toga:

"O Muhamede! Da li si mislio (o tom šta ćeš napraviti) ako iskorijeniš stvar tvoga (svoga) naroda? Da li si čuo (i) za jednoga (čovjeka) od Arapa (da) je uništio svoju porodicu prije tebe? A ako bude druga (stvar, tj. ako li tebe pobijede, nadvladaju Kurejševići, a ne ti njih), pa zaista ja tako mi Allaha ne vidim (neka) lica (tj. ugledne ličnosti u tvojoj vojsci i družini). I zaista, ja zaista vidim primješance od ljudi (smješu iz raznih plemena koji su) stvoreni (tj. pripravnici) da pobjegnju i ostave tebe (u slučaju tvoga neuspjeha)." Pa je rekao njemu Ebu Bekr, bio zadovoljan Allah od njega:

"Sisaj (uhvativši usnama) za dražicu Late! Zar mi (da) pobjegnemo od njega i ostavimo njega (i ostavimo ga)?"

(Ebu Bekr r.a. se vrlo rasrdio na riječi idolopokloničkog pregovarača sa Muhamedom a.s., kada je taj pregovarač Urvete rekao da bi muslimani mogli pobjeći od Muhameda a.s. Zbog toga je uputio Urvetu ovako bezobraznu pogrdu. Samo tu pogrdu su Arapi upotrebljavali ovako: "Imsas bi bazril-ummi!", ili: "Li jemsas bi bazri ummihi!" To u slobodnom prevodu znači: "Sisaj dražicu majke!", ili: "Neka sasne dražicu svoje majke!" Ebu Bekr je rekao: "Sisaj dražicu Late!" Urvete je vjerovao u božicu Lat, pa je zato Ebu Bekr tako rekao. Dražica - klitoris - je ispupčeni dio među usnicama spolnog organa, uda žene.)

Pa je rekao (Urvete čuvši ovu pogrdu upućenu njemu): "Ko je to?" Rekli su: "Ebu Bekr." Rekao je: "Zar ne! Tako mi (onoga) koji (je taj što) je moja duša u njegovoj ruci da nije ruka (tj. da nije jedne dobrote koja) je bila za tebe kod mene (tj. koju si mi ti učinio, a ja) nisam nagradio tebe za nju, zaista bih odgovorio tebi (na tu pogrdu)."

(Veli se da je nekad Ebu Bekr dao lijepu pomoć tome Urvetu kada je ovaj morao da plati neku krvarinu. Neki vele da je ta pomoć iznosila deset deva.)

Rekao je: I počeo je (dalje Urvete da) govori Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio. Pa kad god bi govorio, uzeo bi za njegovu bradu. A Mugirete, sin Šubeta, je stajač (tj. stajao je) nad glavom Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, i sa njim je sablja (mač) i na njemu je kaciga (šljem). Pa kad god bi pao (tj. posegnuo) Urvete sa svojom rukom k bradi poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, udario bi (Mugirete) njegovu ruku sa drškom sablje i rekao bi njemu: "Povuci nazad tvoju (svoju) ruku od brade poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio."

(Komentatori kažu da je bio običaj da sagovornik uhvati za bradu svoga sagovornika kada s njime govori. Taj običaj je, možda, bio među Arapima tada. Danas ga nema, vjerovatno, među njima.)

Pa je podigao Urvete svoju glavu, pa je rekao: "Ko je ovo?" Rekli su: "Mugirete, sin Šubeta." Pa je rekao: "O vjerolomniče (veliki)! Zar nisam (ja takav da) trčim u tvom vjerolomstvu (tj. koji trošim imanje da bi spriječio zlo, zle posljedice tvoga vjerolomstva)?" A bio se Mugirete družio s (nekim) ljudima u predislamlju, pa je pobio njih i uzeo je njihova imanja (pokretnine), zatim je došao pa je primio Islam. Pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Što se tiče Islama, pa primam (ga od Mugireta, tj. pristao sam da Mugirete primi Islam). A što se tiče (toga) imanja, pa nisam od njega (ni) u (jednoj) stvari (tj. nemam nikakve

veze sa tim imanjem Mugireta, ne znam od njega ništa)." Zatim je zaista Mugirete počeo (da) posmatra (preko oka da gleda) drugove Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, sa svoja dva oka. Rekao je: "Pa tako mi Allaha nije (tj. ne bi) hraknuo (pljunuo) poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, (nijednu) hrakotinu (pljuvačku, a da je drukčije bilo) osim (tako da) je pala u dlan (šaku nekoga) čovjeka od njih, pa je trlja s njom svoje lice i svoju kožu. I kada je zapovjedio njima (nešto), natjecali su se (žurili su, pretjecali su se da izvrše) njegovu zapovjed. I kada je uzimao abdest (kada se čistio pred molitvu), skoro su (dolazili u takvu priliku da) se pobiju na (tj. za) njegovu vodu za čišćenje. I kada je govorio, spuštali su svoje glasove kod njega, i ne upiru oštro k njemu pogled (iz) poštovanja (prema) njemu." Pa se vratio Urvete k svojim drugovima, pa je rekao:

"O moj narode! Tako mi Allaha zaista već sam dolazio (tj. išao sam kao izaslanik) na vladare (tj. na dvorove vladara), i dolazio sam na (dvor, palatu) vizantijskog vladara, i perzijskog vladara i negusa (abesinskog vladara). Tako mi Allaha nisam vidio (nijednoga) vladara nikad (da) poštuju njega njegovi drugovi (kao) što poštuju drugovi Muhameda (Muhamedovi drugovi) Muhameda. Tako mi Allaha nije hraknuo hrakotinu (drukčije) osim (tako da) je pala u dlan (ruku) čovjeka od njih, pa je trljao s njom svoje lice i svoju kožu. I kada je zapovjedio njima, natjecali su se njegovoj zapovjedi. I kada se čistio (abdestio), skoro (da) se pobiju na (za) njegovu vodu za čišćenje. I kada je govorio, spuštali su svoje glasove kod njega, i ne upiru oštro pogled k njemu (iz) poštivanja (poštovanja prema) njemu. I zaista on je već izložio na vas (tj. vama jednu) crtu (liniju, tj. osebinu, osobinu) pravoga puta, pa primite nju."

("Huttatun" znači i: svojstvo, osebina. To značenje ovdje i u prošlom tekstu ovoga hadisa treba uzeti u obzir kao pravo značenje.)

Pa je rekao (jedan) čovjek iz Kinanovića: "Pustite mene, doći ću (tj. idem ja) njemu." Pa su rekli: "Dođi (Idi) mu!" Pa pošto se nadvisio (natkućio) na Vjerovijesnika, pomilovao ga Allah i spasio, i njegove drugove (tj. pošto im se približio), rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio:

"Ovo je omsica (taj-i-taj), i on je iz naroda (od ljudi koji) poštivaju deve za žrtvovanje, pa pošaljite ih njemu." Pa su se poslale njemu, i izašli su pred njega ljudi, dwoodazivlju (tj. izašli su mu u susret izgovarajući dwoodazov-telbiju). Pa pošto je vidio to, rekao je: "Slava Allahu! Ne treba za ove (da se s njima postupi tako) da se odbiju (odvrte, spriječe) od Kuće (tj. Kabe)." Pa pošto se vratio k svojim drugovima, rekao je: "Vidio sam žrtvene deve već su se ođerdanile i dale su se osjetiti (tj. raniti - a to znači: stavljeni su im đerdani, ogrlice i zadate su im rane da se tako dadne, da na znanje da su to žrtvene deve, jer su to znakovi po kojima se može to osjetiti i poznati), pa ne vidim (tj. ne mislim da treba) da se odvrte od Kuće (Kabe)." Pa je ustao (jedan) čovjek od njih, rekne se njemu (ime mu je) Mikrez, sin Hafsa, pa je rekao: "Pustite mene, doći ću (tj. da odem ja) njemu." Pa su rekli: "Dođi (odi) mu!" Pa pošto se nadvisio nad njih (približio njima - muslimanima), rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Ovo je Mikrez, a on je (jedan) pokvaren (nevaljao) čovjek." Pa je počeo (da) govori Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio. Pa dok on govori njemu, kadli dođe Suhejl, sin Amra. Reкао je Mamer: Pa je izvjestio mene Ejub od Ikrimeta da je ono pošto je došao Suhejl, sin Amra, rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio: "Zaista već je bilo lako (tj. već će biti lako) vama (nešto) od vaše stvari (tj. pregovori će nešto krenuti na bolje)." Reкао je Mamer: rekao je Zuhrija u svome pričanju: Pa je došao Suhejl, sin Amra, pa je rekao:

"Daj piši između nas i između vas (kakvo) pismo (tj. pismeni ugovor)." Pa je pozvao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, pisara, pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Piši: Sa imenom (tj. U ime) Allaha, Milosrdnog Milostivoga." Rekao je Suhejl: "Što se tiče Milosrdnoga, pa tako mi Allaha ne znam šta (ko) je on, a ali (tj. nego) piši: "Sa tvojim imenom (u ime tvoje), moj Bože!, kao što pišaše (ti prije Islama)." Pa su rekli muslimani: "Tako nam Allaha nećemo pisati nje (nju, tu rečenicu drukčije) osim sa imenom Allaha Milosrdnoga Milostivoga." Pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio: "Piši: Sa Tvojim imenom, moj Bože!" Zatim je rekao: "Ovo je (ono) što se dosuđuje na njega (tj. na šo sklapa ugovor o miru) Muhamed, poslanik Allaha." Pa je rekao Suhejl: "Tako mi Allaha da bijasmo mi znali da si ti poslanik Allaha, ne bi odvrtili tebe od Kuće (Kabe), a niti se borili protiv tebe, a ali (tj. nego) piši: Muhamed, sin Abdullaha." Pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio: "Tako mi Allaha zaista ja sam zaista poslanik Allaha iako ste oglasili lašcem (iako smatrate za lažova) mene. Piši: Muhamed, sin Abdullaha." Rekao je Zuhrija: A to je radi njegova govora: "Neće pitati (tražiti od) mene (nikakvu) osobinu (osobinu što) poštuju u njoj svetinje Allaha (a da će drukčije biti) osim (tako da) ću dati njima nju." Pa je rekao njemu Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

".... (sklapa ugovor) na (to) da pustite između nas i između Kuće (Kabe slobodan prolaz) pa (da) ophodimo nju." Pa je rekao Suhejl: "Tako mi Allaha neće sebi pričati Arapi da smo se mi uzeli pritiskom (na ovaj ugovor), a ali (nego) to od iduće godine (neka tako bude)." Pa je pisao (tako). Pa je rekao Suhejl: "I na (to se sklapa ugovor) da ono neće doći tebi od nas (nijedan) čovjek, iako bude na tvojoj vjeri, (a da ćeš drukčije da postupiš) osim (tako da) ćeš vratiti njega k nama." Rekli su muslimani: "Slava Allahu! Kako će se vratiti k idolopoklonicima, a već je došao muslimanom (kao musliman)?" Pa dok su oni tako (o tom raspravljali), kadli je unišao (tj. kadli uniđe, uđe među njih) Ebu Džendel, sin Suhejla sina Amra, trapa (poskakiva, tj. ide onako kako ide svezan čovjek) u svojim okovima, a već je izašao iz najdonjeg (dijela) Meke, dok se je bacio sa svojom osobom (tj. sam sobom) između leđa muslimana (tj. među muslimane). Pa je rekao Suhejl: "Ovaj je, o Muhamede, prvi što se dosuđujem tebi na njega da vratiš njega k meni (tj. što sklapam s tobom ugovor o miru i taj ugovor ima se protegnuti i na njega da ga vratiš meni, dakle: treba da važi ugovor i za njega)." Pa je rekao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Zaista mi nismo izvršili pisma (tj. nismo još svršili, završili ovaj pismeni ugovor) poslije (čega bi trebalo da se vraća)." Rekao je: "Pa tako mi Allaha tada nisam sklopio mira s tobom (tj. neću sklopiti s tobom mir ni) na (jednu) stvar (nizašta) nikada." Rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio: "Pa dozvoli (prepusti) ga meni." Rekao je: "Nisam ja dozvaljač (prepuštač) njega tebi." Rekao je: "Da, pa učini!" Rekao je: "Nisam ja učinilac (tj. Neću to učiniti)." Rekao je Mikrez: "Nego (tj. Da šta), već smo dozvolili (prepustili) njega tebi." Rekao je Ebu Džendel: "O skupino muslimana! Vratiću se (tj. Zar ću biti vraćen) k idolopoklonicima, a već sam došao muslimanom (a došao sam kao musliman)? Zar ne vidite šta sam već sreo (tj. prepatio)?" A bio se kažnjavao (kažnjavan je) žestokom kaznom u (tj. zbog) Allaha. Pa je rekao Umer, sin Hataba: Pa sam došao vjerovijesniku Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, pa sam rekao: "Zar nisi vjerovijesnik Allaha uistinu?" Rekao je: "Da." Rekao sam: "Zar nismo na istini (u pravu), a naš neprijatelj na neistini?" Rekao je: "Da." Rekao sam: "Pa zašto (da) dajemo niskost (rdav postupak, slabu osobinu) u našoj vjeri tada?" Rekao je: "Zaista ja sam poslanik Allaha, i nisam (da) griješim Njemu (Allahu), i On je moj pomagač." Rekao sam: "A zar nije (bilo to da ti) pričaše nama da ćemo zaista mi doći Kući (Kabi), pa ćemo ophoditi nju?" Rekao je: "Da. Pa (da li) sam izvijestio

tebe da ćemo zaista mi doći njoj (ove) godine?" Rekao je: Rekao sam: "Ne." Rekao je: "Pa zaista ti si dolazač njoj i ophodač nje." Rekao je: Pa sam došao Ebu Bekru pa sam rekao: "O Ebu Bekre! Zar nije ovo vjerovijesnik Allaha uistinu?" Rekao je: "Da." Rekao sam: "Zar nismo na istini, a naš neprijatelj na neistini?" Rekao je: "Da." Rekao sam: "Pa zašto (da) dajemo niskost (rdav postupak, lošu osebinu, osobinu) u našoj vjeri tada?" Rekao je: "O čovječe! Zaista on je zaista poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, i nije (takav da) griješi svome Gospodu, i On je njegov pomagač, pa objesi se za njegov stremen (uzendiiju, tj. drži se njegove zapovjedi i zabrane), pa tako mi Allaha on je zaista na istini." Rekao sam: "Zar nije (bilo tako da) pričaše nama da ćemo zaista mi doći Kući (Kabi) i (da) ćemo ophoditi nju?" Rekao je: "Da. Pa da li je izvijestio tebe da ćeš ti doći njoj (ove) godine?" Rekao sam: "Ne." Rekao je: "Pa zaista ti si dolazač (dolazač, tj. doći ćeš) njoj i ophodač nje (i ophodićeš je)." Rekao je Zuriya: Rekao je Umer: Pa sam zbog toga (neka dobra) djela (činio da bih otkupio takav svoj postupak koji nije bio lijep). Rekao je: Pa pošto se svršio, završio sud pisma (tj. sačinjenje pismenog ugovora), rekao je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, svojim drugovima:

"Ustanite pa zakoljite (žrtve), zatim se obrijte." Rekao je: Pa tako mi Allaha nije ustao od njih (nijedan) čovjek, čak je rekao to tri puta. Pa pošto nije ustao od njih (ni) jedan (čovjek), unišao je Umu Selemi pa je spomenuo njoj šta je sreo od ljudi. Pa je rekla Umu Selema: "O vjerovijesniče Allaha! Da li voliš to? Izađi, zatim ne govori (ni sa) jednim od njih (nijedne) riječi, do (da) zakolješ tvoje (svoje) žrtvene deve i (da) pozoveš tvoga (svoga) brijača pa (da) obrije tebe." Pa je izašao, pa nije govorio (ni sa) jednim od njih (ni s kim) dok je učinio to. Zaklao je svoje žrtvene deve, i pozvao je svoga brijača pa je obrijao njega. Pa pošto su vidjeli to, ustali su pa su zaklali. I počeo je neki (od) njih (da) brije neke, čak je skoro neki (od) njih (htio da) ubije nekoga (iz) tuge (zbog tuge). Zatim su došle njemu (neke) žene vjernice. Pa je spustio (objavio) Allah, uzvišen je:

"O (vi) koji vjerujete, kada dođu vama vjernice (kao) iseljenice, pa ispitajte njih....", (dok je dopro do riječi) ".... za čuvanje (poštenje) nevjernica....".

Pa je pustio (razvjenčao) Umer tada dvije žene (koje) su bile za njega (njegove) u idolopoklonstvu, pa je oženio (uzeo sebi za ženu) jednu (od) njih dviju Muavija, sin Ebu Sufjana, a drugu Safvan, sin Umejjeta. Zatim se vratio Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, k Medini. Pa je došao njemu Ebu Basir, (jedan) čovjek iz Kurejševića, a on je musliman. Pa su poslali (Kurejševići) u traženje njega dvojicu ljudi, pa su rekli:

"Ugovor koji si učinio nama (poštuj, i vrati nam Ebu Basira)." Pa je odbio (tj. dao) njega k (toj) dvojici ljudi. Pa su njih dva izašla sa njim (tj. pa su ga izvela njih dva) dok su njih dva doprla Zul-Hulejfi. Pa su odsjeli (da) jedu od datula njihovih (svojih). Pa je rekao Ebu Basir jednome (od ta) dva čovjeka: "Tako mi Allaha zaista ja zaista vidim (smatram) ovu tvoju sablju izvrsnom." Pa je izvukao nju (onaj) drugi, pa je rekao: "Da, tako mi Allaha zaista ona je zaista izvrsna. Zaista već sam probao s njom, zatim sam probao." Pa je rekao Ebu Basir: "Pokaži mi (da) pogledam k njoj (da je pogledam)." Pa je omogućio njemu od nje (tj. dao mu je jedan dio sablje u ruke da je vidi). Pa je udario njega dok se ohladio (tj. Pa ga je udario dok ga je ubio, ili: dok ga nije ubio). A pobjegao je (tj. dao se u bijeg) drugi dok je došao Medini. Pa je unišao (ušao) u Bogomolju trči (tj. trčeći). Pa je rekao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, kad je vidio njega:

"Zaista već je vidio ovaj (neki) strah." Pa pošto je stigao k Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, rekao je: "Ubio se (tj. Ubijen) je tako mi Allaha moj drug, i zaista ja zaista sam ubijen (tj. biću ubijen)." Pa je došao Ebu Basir, pa je rekao: "O vjerovijesniče Allaha!

Već je tako mi Allaha ispunio Allah tvoju zaštitu (ugovora o miru po kojem si me trebao vratiti): već si (bio) vratio mene k njima. Zatim je spasio mene Allah od njih." Rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Teško njegovoj majci! Rasplamsavača (Rasplamsivača, Potpaljivača) rata! Da je bio za njega (i) jedan (čovjek da mu u tom pomogne)." Pa pošto je čuo to, saznao je da će zaista on vratiti njega k njima. Pa je izašao (iz Medine Ebu Basir bježeći) dok je došao (dok nije došao) obali mora (Crvenoga). Rekao je: I izbavio (spasio) se od njih Ebu Džendel, sin Suhejla, pa se pripojio za Ebu Basira (priključio se Ebu Basiru). Pa je počeo (da) ne izlazi iz Kurejševića (nijedan) čovjek (koji) je već primio Islam (a da drukčije ne postupi) osim (tako da) se pripoji za Ebu Basira dok se skupila (dok se nije skupila) od njih družina (odred). Pa tako mi Allaha ne čuju za karavanu (koja) je izašla za Kurejševiče (da prenosi robu) k Siriji (a da drukčije postupe) osim (tako da) se ispriječe njoj (tj. dočekaju je), pa pobiju njih (Kurejševiče u karavani) i uzmu njihovu imovinu. Pa su poslali Kurejševiči k Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, zaklinju (tj. zaklinjući) ga sa Allahom i rodbinom (srodstvom da drukčije ne postupi) osim (tako da) pošalje (naređenje Ebu Basiru da prestane sa uznemiravanjem Kurejševića). Pa ko (od sada) dođe njemu, pa on je siguran (bezbjedan, tj. ne mora ga k njima vraćati Muhamed a.s.).

(To je bio ustupak Kurejševića za bezbjednost njihovih karavana na putu za Siriju. Riječ "lemma", nekad ima značenje kao riječ "illa". Taj je slučaj i na ovom mjestu u originalu teksta na arapskom jeziku.)

Pa je poslao Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio, k njima (k Ebu Basiru i njegovoj družini poruku da prestanu sa napadima na karavane, i da se mogu slobodno priključiti muslimanima u Medini, jer neće biti u Meku vraćeni). Pa je spustio Allah, uzvišen je:

"I On (onaj) koji je odvratio (otklonio) njihove ruke od vas i vaše ruke od njih u truhu Meke poslije (toga što je bilo tako) da je dao pobjedu vama nad njima....", dok je dopro ".... zagrijanost, zagrijanost predislamlja....". A bila je njihova zagrijanost (u tome) da oni nisu priznali da je on vjerovijesnik Allaha, (tj. nisu pristali da se u ugovor unese riječ vjerovijesnik Allaha) i nisu priznali (pristali) za (rečenicu): "Sa imenom Allaha Milosrdnoga Milostivoga", i prepriječili su se između njih i između Kuće (Kabe). A rekao je Ukajl od Zuhrije: rekao je Urvete: Pa je izvijestila mene Aiša da poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, ispitivao je njih (žene iseljenice). I doprlo je nama da je ono pošto je spustio Allah, uzvišen je, da vraćaju k idolopoklonicima (ono) što su utrošili na (onu osobu) ko je iselio od njihovih supruga, i (pošto) je dosudio (odredio) na muslimane da se ne drže za čuvanja (poštenja) nevjernica - da je Umer (tada) pustio (riješio braka svoje) dvije žene: Kurejbu, kćer Ebu Umejjeta, i kćer Džervela Huzajje. Pa je sebi uzeo za ženu (oženio je) Kurejbu Muavija, sin Ebu Sufjana, a uzeo je sebi za ženu (bivšu ženu Umerovu) drugu Ebu Džehm. Pa pošto nisu htjeli nevjernici da priznaju za izvršenje (onoga) što su utrošili muslimani na svoje supruge (koje su prebjegle nevjernicima), spustio je Allah, uzvišen je:

"A ako je prošla (tj. prešla, prebjegla neka) stvar (tj. nešto) od vaših supruga k nevjernicima, pa kaznite (tj. zaplijenite od neprijatelja)....". A "akb" je (ono) što su izvršavali (tj. davali) muslimani k (onom nevjerniku) ko (se našao u takvom položaju da) je iselila njegova žena od nevjernika (k muslimanima). Pa je zapovjedio (Uzvišeni Allah) da se dadne (onom muslimanu) ko (se našao u takvom položaju da) je otišla njemu žena od muslimana (k nevjernicima - da mu se da, dadne ono) što je utrošio (u visini) od vjenčanoga dara žena nevjernika koje su iselile (muslimanima u slučaju udaje).

(Prema tome "akb" bi značio: naknada ženidbenih troškova za ženu odbjegli u neprijateljski tabor. Tu naknadu su muslimani neko vrijeme davali idolopoklonicima, ali kako idolopoklonici nisu htjeli da je daju muslimanima, i muslimani su je njima prestali davati.)

A ne znamo ni jedan (slučaj) od iseljenica (da) se odmetnula (od vjere neka) poslije njezinoga vjerovanja. A doprlo je nama (kaže Zuhrija) da je Ebu Basir, sin Esida, Sekafija stigao na Vjerovijesnika (tj. došao Vjerovijesniku), pomilovao ga Allah i spasio, vjernikom (kao vjernik) iseljavajući u (tom) vremenu, pa je pisao Ahnes, sin Šerika, k Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, pita ga (tj. tražeći od njega da vrati) Ebu Basira. Pa je spomenuo hadis (ovaj do kraja).

GLAVA

uslova (uvjeta) u pozajmici (zajmu).

A rekao je Ibnu Umer i Ata', bio zadovoljan Allah od njih dvojice: Kada je dao (odredio) rok njemu u pozajmici (u davanju zajma), dozvoljeno je. A rekao je Lejs: pričao je meni Džafer, sin Rebi'ata, od Abdurahmana, sina Hurmuza, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, od poslanika Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, da je on spomenuo (jednoga) čovjeka (koji) je pitao nekoga (od) Izraelićana da pozajmi njemu hiljadu zlatnika, pa je dao njih k njemu k imenovanom roku (tj. do određenoga roka).

GLAVA

potpisanoga (roba) i šta nije dozvoljeno od uslova koji se protive knjizi Allaha.

A rekao je Džabir, sin Abdullaha, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, o potpisanom: Njihovi uslovi su među njima (tj. uslovi koje među sobom postave robovi i njihovi vlasnici su važeći, uzimaju se u obzir). A rekao je Ibnu Umer, ili Umer, bio zadovoljan Allah od njih dvojice: Svaki uslov (koji) se protivi knjizi Allaha, pa on je neistinit (tj. neispravan, nevažan, bezvrijedan) iako je sebi (iako bi) uslovio (neko) stotinu uslova. A rekao je Ebu Abdullah: Govori se (ovo) od njih obadvojice (obojice): od Umera i Ibnu Umera.

PRIČAO NAM JE Alija, sin Abdullaha, pričao nam je Sufjan od Jahja-a, od Amrete, od Aiše, bio zadovoljan Allah od nje, rekla je:

Došla je njoj Berira (da) pita nju u svome pisanju (tj. da je moli za materijalnu pomoć u vezi njezine obaveze koju je uzela na sebe pismenim ugovorom o svome otkupljivanju iz ropstva). Pa je rekla: "Ako hoćeš, daću tvojoj porodici, a biće pokroviteljstvo meni." Pa pošto je došao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, spomenula je njemu to. Rekao je Vjerovijesnik, pomilovao ga Allah i spasio:

"Kupi sebi nju, pa oslobodi nju, pa pokroviteljstvo je samo za (onoga) ko je oslobodio." Zatim je ustao poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, na govornici, pa je rekao: "Šta je umu (nekih) ljudi (da) sebi uslovljavaju (neke) uslove (koji) nisu u knjizi Allaha? Ko sebi uslovi (neki) uslov (koji) nije u knjizi Allaha, pa nije za njega (tj. pa ne pripada mu taj uslov, nema pravo na njega) iako je sebi uslovio stotinu uslova."

GLAVA

(onoga) što je dozvoljeno od uslovljavanja i iznimke u priznavanju (i izuzimanja u ustaljivanju), i (GLAVA) uslova koji (su takvi da) prepoznaju njih ljudi među sobom; i kada je rekao: stotinu osim jedne, ili dvije.

A rekao je Ibnu Avn od Ibnu Sirina: Rekao je (jedan) čovjek svome najmodavcu (iznajmljivaču): "Uvedi tvoje (svoje) deve (koje daješ u najam - uvedi u dvorište), pa ako ne otputujem s tobom dana toga i toga, pa za tebe je (tj. ti imaš od mene dobiti odštete) stotinu srebrenjaka"; pa nije izašao (tj. nije s njim otputovao). Pa je rekao Šurejh: Ko uslovi na svoju osobu (na sebe) dobrovoljno, neprisiljeno (neki uslov), pa on (taj uslov) je na njega (obaveza). (Znači u gornjem slučaju obavezan je dati stotinu srebrenjaka.) A rekao je Ejub od Ibnu Sirina: Zaista (jedan) čovjek je prodao (neko) jelo, i rekao je (kupac): "Ako ne dođem tebi srijedom (u srijedu), pa nije između mene i između tebe prodaja (tj. kupoprodaja sklopljena - nije pravosnažna)"; pa nije došao. Pa je rekao Šurejh kupcu: "Ti si izostao (poslije roka)"; pa je sudio na njega (tj. na njegovu štetu - a to znači: donio je presudu da je kupoprodaja poništena).

PRIČAO NAM JE Ebuljeman, izvijestio nas je Šuajb, pričao nam je Ebuzinad od Aaredža, od Ebu Hurejreta, bio zadovoljan Allah od njega, da je poslanik Allaha, pomilovao ga Allah i spasio, rekao:

"Zaista za (tj. u) Allaha je devedeset i devet imena, stotinu osim jednoga (tj. stotinu manje jedno). Ko izbroji (obuhvati) njih, unići će (u) raj."

GLAVA

uslova u zakladi (u zaveštanju).

PRIČAO NAM JE Kutejbete, sin Seida, pričao nam je Muhamed, sin Abdullaha, Ensarija, pričao nam je Ibnu Avn, rekao je: obavijestio nas je Nafi' od Ibnu Umera, bio zadovoljan Allah od njih dvojice, da je Umer, sin Hataba pogodio (dobio, uzeo neku) zemlju u Hajberu, pa je došao Vjerovijesniku, pomilovao ga Allah i spasio, (da) traži zapovjed (od njega u njoj (tj. da se posavjetuje, dogovori s njim o njoj)). Pa je rekao:

"O poslaniče Allaha! Zaista ja sam pogodio zemlju u Hajberu, nisam pogodio (nikakva) imanja nikad skupocijenijeg kod mene od njega (od ove zemlje), pa šta zapovjedaš meni za njega?" Rekao je: "Ako hoćeš, dati ćeš (daćeš) zadržati (zastaviti od prodaje, prometa) njezin korijen (tj. daćeš je u zakladu, zaveštaćeš je - uvakufićeš je) i učinićeš milostinju s njom (daćeš kao milostinju, sadaku nju)." Rekao je: Pa je učinio milostinju s njom Umer (tj. dao je kao milostinju nju na takav način) da on (korijen, temelj, osnov te zemlje) neće se prodavati, i neće se poklanjati (darovati) i neće se davati u nasljeđe (nasljedstvo). I učinio je milostinju s njom (tj. Odredio je da se prihod od te zemlje kao milostinja dijeli) u (tj. među) siromahe, i u bližnje (rodake), i u vratove (tj. i za oslobođenje od ropstva), i u put Allaha (tj. i za borce i hodočasnike), i putniku, i gostu, (i da) nema grijeha na (onoga) ko upravlja njom da jede od nje (od njezinih prihoda) sa poznatim (tj. uobičajenim načinom u ime naknade za svoje utrošeno vrijeme i trud oko upravljanja) i (da) nahrani neimućnoga (tj. da nahrani onoga koji sebi nije skupio i uzeo imanja). Rekao je: Pa sam pričao za njega (za ovaj hadis) Ibnu Sirinu, pa je rekao: Nesakupljača imovine (tj. i da nahrani onoga koji nije sebi sakupio i stekao u korjenu, u osnovi neku imovinu - koji nema neke osnovne imovine, uložene imovine).